

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
BCC-1212/19	14-06-2021

ДО

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

КОПИЕ:

ДО

МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО

СТ А Н О В И Щ Е

От

СОФИЙСКИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,
гр. София, бул. „Тодор Александров“ №
137, ет. 2, представляван от адв. Стефан
Марчев, Председател на Софийска
адвокатска колегия

Относно: Актуализиран Доклад за Модел 4, разработен в рамките на Дейност 1 „Разработване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури“ по проект „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“, изпълняван от ВСС по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., публикуван на страницата на Висшия съдебен съвет

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО,

На 31.05.2021 г. на сайта на Висшия съдебен съвет беше публикувана актуализирана концепция за реорганизация на съдебната карта, отразена в доклада за Модел 4 (достъпна на адрес: <http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/31/doklad-model-4.pdf>). Независимо, че актуализираната концепция опитва да даде отговор на част от критиките, отправени до момента от цялата правна общност, включително от адвокатурата, концепцията продължава да предвижда сериозно намаляване на броя на районните

съдилища без сериозен икономически, социален, географски и демографски анализ на възможните последици от това, както и промяна в подсъдността по множество дела, които в съчетание с липсващото електронно правосъдие ще имат за резултат лишаване на голям брой граждани от реален достъп до съд и качествено правораздаване.

По този повод с Решение от 02.06.2021 г. Софийски адвокатски съвет изготви Доклад, който представи на вниманието на адвокатите от Софийска адвокатска колегия и на Висшия адвокатски съвет, като отправи призив към цялата правна общност и обществеността за началото на сериозен професионален и обществен дебат по всички въпроси, които пораждат предвижданията в Актуализирания доклад за Модел 4.

На насроченото за 15.06.2021 г. заседание на Съдийската колегия на ВСС като т. 1 от дневния ред е включено *„Провеждане на обсъждане по повдигнати теми във връзка с доклада по Модел 4, съгласно решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 16/18.05.2021 г.“*

Бихме се радвали, ако бъде осигурена възможност на представител на Софийски адвокатски съвет да се включи дистанционно в работата на СК на ВСС при обсъждането на темите, свързани с Доклада по Модел 4 – като част от работата по т. 1 от утрешния дневен ред.

В случай, че няма възможност да бъде осигурено дистанционно участие на член на Софийски адвокатски съвет в работата на СК на ВСС, Ви молим при обсъждането да имате предвид следните конкретни съображения и предложения на Софийски адвокатски съвет, базирани на актуализирания Доклад по Модел 4:

1. Относно преструктурирането на районните съдилища (РС):

Първоначално публикувания доклад за Модел 4 за съдебна реформа чрез оптимизиране на районните съдилища предвиждаше:

1.1. Промяна на подсъдността за Районните съдилища и превръщането им в ТО (териториални отделения), като РС останат с частична изрично уредена подсъдност за дела, които преимуществено се решават в закрито заседание или в бързи производства. Предложението бе подсъдни на РС да останат: заповедни, обезпечителни, охранителни производства, някои дела по СК, дела по ЗЗДН, дела по Регламенти, дела за защита на отнето владение, дела за установяване на факти, дела за обявяване на отсъствие и смърт, производства по открито наследство, наказателни дела от административен характер и дела по дежурство.

Същевременно се предвиждаше Районните съдилища да станат входяща точка за всички и всякакви книжа към РС, Окръжните съдилища и Апелативните съдилища и за извършване на справки по делата.

В публикувания актуализиран доклад за Модел 4 се уточнява, че се предлага трансформиране само на част от Районните съдилища в териториални поделения. Това предложение почива на застъпено в доклада виждане, че минималния брой съдии,

работещи в самостоятелен съдебен орган следва да бъде не по-малък от шест. Според авторите на проекта, изключително големият брой районни съдилища в страната и малкият щат, с който те работят, дават основание този минимален брой съдийски щатове да бъде преосмислен и намален до три.

С оглед на това при реализацията на модела се предлага да бъдат запазени всички районни съдилища, където може да бъде осигурено адекватно натоварване за поне три постоянно действащи съдийски щата и се предлага създаване на териториални отделения за тези, в които това не е възможно. Съдилища, които към момента са с щатна численост под посочената и след промяната на родовата подсъдност на определени категории наказателни и граждански дела нямат натоварване за поне три постоянни съдийски щата, се предвижда да бъдат трансформирани в териториални отделения на съседен съд (при граничещи съдебни райони), като щатове в по-малкия (или по-слабо натоварения съд) се влеят в тези на приемащият съд. Това според авторите на доклада ще даде възможност за създаване на поне две самостоятелни отделения - гражданско и наказателно и ще осигури пълна специализация по материя.

Преценката за това, кой съд да продължи да бъде самостоятелен орган на съдебна власт и кой да бъде трансформиран в териториално отделение, се предлага да се прави на базата на следните обстоятелства:

- брой съдии по щат;
- наличие или липса на специализация към момента;
- брой постъпили наказателни и граждански дела за последната отчетна година и за последните три отчетни години;
- действителна натовареност на работещите в съда съдии;
- материална обезпеченост на съответния съд;
- обществени, социални, икономически и други неюридически обстоятелства, свързани със съдебния район на сега съществуващия съд.

А) Промяна на родовата подсъдност по граждански дела:

Предложението в актуализирания доклад за модел 4 е на районен съд да останат подсъдни всички иски по граждански дела с цена на иска до 2000 лв., промяна в родовата подсъдност на вещните дела (без делбите и тези по Закона за наследството), както и на делата по СК само по шифър 0102-1 (развод по исков ред и недействителност на брака), като последните две групи дела станат подсъдни на ОС като първа инстанция. Предложението е родово подсъдни на окръжен съд като първа инстанция да бъдат освен установителните и облигационните иски с цена на иска над 2000лв., но и делата по СК - за недействителност на брака и развод, и всички вещни иски.

Данните в доклада сочат, че средната количествена норма за натовареност по постъпление на един районен граждански съдия, вкл. СРС, за 2020г. е 440,66 дела на година, 36,72 дела на месец.

Тази средна стойност 36,72 дела на месец включва :

- 29% исково производство (10,60 на месец; 0,48 на ден за 22 дни)
- 14% частни граждански дела (5 на месец; 0,23 на ден за 22 дни)
- 57% заповедно производство (21 на месец; 1 дело на ден за 22 дни)

Изтъква се, че стъпвайки на данните за 2020г., може да се направи прогноза, че районните съдилища биха разглеждали, при посочената промяна с 34 274 дела по-малко, от които по отношение на частните граждански дела и заповедните производства няма разлика със сегашното постъпление, тъй като те няма да бъдат засегнати от промяна в родовата подсъдност. Разликата е в броя на исковите производства, подсъдни на районен съд като общият им процент сред останалите видове дела би се намалил от средно 29% на 18 %.

Б) Промяна на родовата подсъдност по наказателни дела

Според актуализирания доклад за Модел 4 при преглед на делата от общ характер, може да се обоснове преминаване на част от тях към окръжен съд като първа инстанция, тъй като те разкриват по-висока степен на фактическа и правна сложност в сравнение с останалите и може да бъде направен извод, че част от тях са по обвинения за следните престъпления:

- по чл. 198 НК, 200 НК
- чл.201, чл.202, ал.1, т.1 и т.2 НК, чл.202, ал.2 НК, чл.204 НК, чл.205 НК
- чл.206 НК
- 209 НК, чл.210, чл.211 НК
- чл.212, ал.1-4 НК, чл.212б НК
- чл.213 НК, чл.213а, ал.1 и ал.2 НК
- чл.214, ал.1 е ал.3 НК
- всички престъпления по гл. 6 НК, които до сега се разглеждат като първа инстанция от районен съд
- всички престъпления по гл.8 НК които до сега се разглеждат като първа инстанция от районен съд.
- всички престъпления по гл.9 НК които до сега се разглеждат като първа инстанция от районен съд
- всички престъпления по гл. 10 с изключения на тези с правна квалификация по чл.343б, чл.343в, и чл.346 НК.

Според същия доклад ако делата с посочената правна квалификация бъдат разглеждани като първа инстанция в окръжен съд това означава, че в районен съд ще

останат за разглеждане дела от общ характер с общ брой 11 693, които ще представляват 52% от досега разглежданите общо 22 561.

При реализацията на модела се предвижда на ниво районен съд да останат за разглеждане делата по чл.128-129 НК и тези по чл.194-196 НК, които според авторите на доклада "са класически престъпления и ще дадат възможност на магистратите на тази инстанция да разглеждат и дела с предмет престъпления против личността и против собствеността, което е гаранция за избягване на деквалификацията на наказателните съдии".

1.2. На следващо място в първоначалния доклад за Модел 4 се предвиждаше промяна в състава на Районните съдилища, които да имат "постоянен състав" (от районните съдии с най-малък стаж и от „външни назначения“) и "непостоянен състав" (съдии от Окръжните съдилища, които работят в РС по график според необходимостта). Броят на постоянните съдии в РС се предлага да бъде определян ежегодно от Съдийската колегия на ВСС според анализ на броя на делата, и отново на база същия анализ към 1 януари на всяка година да се съставя график на дежурните съдии от Окръжния съд, които да работят в РС. Така на всеки окръжен съдия докладът прогнозира да се определят по 1-2 дежурства за цялата година. Даваше се пример, че би могло 1/2 от съдиите в РС да са постоянен състав, а другата 1/2 да са дежурни съдии от ОС. Предвиждаше се също, че във всеки един момент може да се променя графика като се удължат дните на дежурството на някои съдии от ОС, или се включат още дежурни съдии от ОС.

В актуализираната версия на доклада за Модел 4, предвижденията по отношение на непостоянните съдийски състави са намалени по численост, както следва:

А) Непостоянни съдийски състави по граждански дела

Справките за постъпили дела по видове сочат според доклада, че в много от съдилищата ежесмесчното постъпление по различните групи е под заложената норма и дори и при обединяване на съдилища от един регион натовареността няма да се повиши. Разработваният софтуер за случайно разпределение на заповедното производство между всички районни съдии в България щял да даде възможност за еднакво натоварване на всички с този вид дела и тогава ще стане ясно, дали изобщо ще има нужда от непостоянен състав за заповедно производство - така, както е предвидено при разработването на модел 4, тъй като районните съдии ще се нуждаят от помощ основно по заповедните производства.

Диспропорцията, най-вече при заповедните производства към момента, може според доклада да бъде преодоляна като в съдебните органи, където броят на заповедните производства надхвърля значително този на останалите дела ще бъдат разкривани един или повече непостоянни състави, които ще разглеждат само тези производства. Разпределението само на такива дела на непостоянни състави няма според авторите на доклада да доведе до деквалификация на съдиите, които ги разглеждат, защото същите ще работят в по- горен окръжен съд, където ще разглеждат дела от всички останали видове.

В таблица на стр.66 от доклада е предвидено например, че за СРС от общо 125 съдии, 102-ма ще бъдат постоянен състав и 23-ма непостоянен състав.

По отношение на други районни съдилища като РС Перник обаче е предвиден брой на непостоянните състави почти равен на постоянните такива.

Общо за всички 113 районни съдилища в страната от 475 съдийски щатни бройки, 366 е предвидено да са постоянни и 109 непостоянни такива, което представлява близо ¼ от всички съдийски състави.

Естествено възниква логичният въпрос, при постъпване на ново дело няма ли то автоматично да се разпределя към новият непостоянен състав, който ще има най-ниска натовареност спрямо постоянно действащите състави и няма ли да има възможности този механизъм да се използва за удобно разпределение на делата.

Б) Непостоянни съдийски състави по наказателни дела

Според доклада при проучванията по съдилищата се установява, че броят на административните дела надхвърля значително тези на делата от частен и общ характер. Това давало основание да се прецени, че ще е необходим по-голям брой наказателни съдии, които да разглеждат дела от административен характер, в сравнение с тези, необходими за разглеждане на останалите групи дела. Докладът предлага посочената диспропорция да бъде преодоляна като в съдебните органи, където броят на административните производства надхвърля значително този на останалите дела, да бъдат разкривани един или повече непостоянни състави, които да разглеждат само тези производства.

Разпределението само на такива дела на непостоянни състави нямало според авторите на доклада "да доведе до деквалификация на съдиите, които ги разглеждат, защото същите ще работят в по-горен окръжен съд, където ще разглеждат дела от всички останали видове, в това число НОХД".

В приложените в доклада таблични справки е посочено, че за СРС са предвидени 60 наказателни съдии по щат, но не се сочи каква част от тях ще бъдат непостоянни състави. Все пак в приложената таблица на стр.87 от доклада непостоянни съдийски състави за разглеждане на наказателни дела са предвидени за повече от половината районни съдилища в страната.

За илюстрация на модел 4 и начина на прилагането му, ще направим анализ само на първия от изброените в доклада съдебни райони – Бургаски съдебен район и разбира се на Софийския съдебен район:

В района на Окръжен съд Бургас има понастоящем осем районни съдилища, но се предлага шест от тях - съдилищата в Малко Търново, Царево, Средец, Поморие, Карнобат и Айтос, да бъдат трансформирани в териториални поделения на РС Бургас. На практика като самостоятелни районни съдилища се предлага да останат единствено РС Бургас и РС Несебър.

Предлага се в РС Бургас да работят 14 наказателни съдии на постоянен щат и 5 непостоянни наказателни състави, респективно 19 граждански съдии на постоянен щат и 6 непостоянни граждански състави. Сочи се, че непостоянните наказателни състави преимуществено ще разглеждат административни дела от наказателен характер, а непостоянните граждански състави ще разглеждат преимуществено заповедни производства, но това не звучи формулирано по достатъчно категоричен начин.

В РС Несебър се предлага създаването на два непостоянни съдийски състави в наказателната материя.

В съдебния район на Софийски Градски съд, има само един районен съд – СРС. В Софийски районен съд, при спазване на определената норма за натовареност и съобразяване на прогнозния брой граждански дела били необходими според доклада 102 постоянни граждански състава и 40 постоянни наказателни състава.

Броят на разглежданите в СРС НАХД предполагал разкриването на десет непостоянни наказателни състава, които по необходимост да разглеждат преимуществено тези дела.

В СРС се предлага разкриване и на 23 непостоянни граждански състава, които следва при необходимост да разглеждат заповедни производства. Това се налагало с оглед съществуващия дисбаланс между отделните производства, разглеждани от гражданските съдии в този съд и това, че най-голямата група от тях са заповедни производства.

В района на Окръжен съд София има девет районни съдилища понастоящем. Посочените прогнозни данни предполагали да продължат да функционират като самостоятелни органи на съдебна власт РС - гр. Ихтиман., РС - гр. Елин Пелин, РС - гр. Ботевград, РС - гр. Самоков и РС - гр. Костинброд.

В районните съдилища в гр. Своге и гр. Сливница докладът приема, че не се очаква да се разглеждат достатъчно дела, които да осигурят в достатъчна степен заетост на поне трима съдии, което да даде възможност за специализация. Ето защо тези съдилища се предлага да бъдат трансформирани в териториални отделения на РС - гр. Костинброд.

На същото основание се предлага РС - гр. Пирдоп да бъде трансформиран в териториално отделение на РС - гр. Елин Пелин, а РС - гр. Етрополе в териториално отделение на РС - гр. Ботевград.

Не става категорично ясно според предложения модел например териториалното поделение на РС Елин Пелин в град Пирдоп, как ще функционира, ще бъде само пункт за приемане на документи по делата, или там ще могат да се извършват и пълни справки по делото (т.е. пълен достъп до електронния му образ и всички документи в кориците на делото). Дори това да е така, и на страните и техните адвокати да се налага да пътуват само за съдебни заседания от района на град Пирдоп до Елин Пелин, това отново е съществено затруднение. Посочването във финалната част на доклада, че териториалните поделения ще могат да предоставят всякаква информация и справки по делата, тъй като обменът на документи със съответния Районен съд ще се извършва изцяло по електронен

път, а участието на страните и адвокатите в заседанията можело да бъде осигурено посредством заседанията чрез видеоконференция, звучи напълно пожелателно, тъй като на този етап съдилищата в Софийския съдебен район не показват никаква готовност нито за пълно сканиране на делата и документите по тях, нито за провеждане на дистанционни съдебни заседания. Посочването в актуализирания доклад, че всички дела, които следва да бъдат разглеждани в открито съдебно заседание, ще се разглеждат или на място в териториалното отделение, или чрез видеоконферентна връзка, пък означава, че при невъзможност за осъществяване на видеоконферентна връзка, за провеждане на заседанията ще трябва да пътуват съдии до съответното териториално отделение. И в единия, и в другия случай съществуването на тези териториални отделения ще бъде свързано със значително разместване на хора – страните и техните адвокати ако им се налага да пътуват за провеждане на заседанията до районния съд (кой който е причислено съответното териториално отделение), или съдебният състав и секретар до териториалното отделение при невъзможност за видеоконферентни заседания.

1.3. Изложени накратко съображенията на Софийския адвокатски съвет против възприемане на този подход за промяна на родовата подсъдност на РС, трансформиране на самостоятелни съдилища в териториални подразделения, и създаване на непостоянен съдийски състав, са следните:

1.3.1. Подобна промяна в подсъдността ще доведе до изключително натоварване на Окръжните съдилища, като по отношение конкретно на Софийски Градски съд и Софийски Окръжен съд и в момента наличните помещения в съдебните сгради не са достатъчни нито по отношение на кабинети, нито по отношение на съдебни зали.

1.3.2. Промяната на родовата подсъдност, чрез прехвърляне на повечето имуществени спорове (почти всички вещни спорове и граждански дела с цена на иска над 2000 лв.) както и по-голямата част от делата за престъпления от общ характер, ще доведе до това, че тяхната работа ще се съсредоточи предимно върху заповедни производства и наказателни дела от административен характер, които ще ограничат тяхната компетентност и подготовка за следващите нива на съдебната система.

1.3.3. Предвиждането именно районните съдилища да са комуникационна точка с всички видове съдилища в съответния апелативен район застрашава нормалното функциониране на съдилищата в района на София и ще усложни неимоверно работата на адвокатите в София с тези съдилища. В първоначалния доклад за Модел 4 е предвидено, че всички дела подсъдни на РС, ОС и АС ще постъпват и ще се разпределят в районните съдилища, като се изпращат сканирани в електронен формат в 17ч. в деня на постъпването им. Подобно предложение ни се струва несъобразено с практическата работа на съдилищата и на практика създава предпоставки да бъде ограничаван достъпът до правосъдие - например при подаване на искова молба до СГС (родово подсъдна на СГС), не е ясно в кой от всички районни съдилища ще трябва да се входира исковата молба, и ако това става на принципа на някаква местна подсъдност на РС, трябва ли адвокат, който входира искова молба в СГС да пътува до РС Ихтиман, за да я подаде. Следва моделът да се прецизира относно това какви ще бъдат възможностите на страните да подават

иницииращите дела документи (искови молби и др.), както и всякакви други документи по делата – ще има ли възможност за ефективно подаване на документи по електронен път, ще се подават документи само в РС или ще се подават такива документи според удобството на страната в съответното териториално поделение, РС или друг висшестоящ съд от същия апелативен район, на който е подсъдно съответното дело.

1.3.4. На следващо място сканирането за голяма част от исковите молби ще е затруднено, ако не и невъзможно понякога като се има предвид, че някои искови молби са придружени от значителен обем доказателства (поякога десетки или стотици томове). Съществува опасност това да забавя неоправдано правораздаването, тъй като от сканираното копие на искова молба съдията няма да може да установи редица нередовности, като това дали исковата молба, заверените доказателства, пълномощното и др. документи са надлежно подписани.

Нещо повече, как ще се осъществява подаването на искови молби през териториалните поделения по електронен път, след като процесуалните норми понастоящем предвиждат за подадени искови молби по електронен път по реда на ГПК намаляване на дължимата държавна такса с едва 15%, но дължима такса като за ЗАВЕРЕНИ преписи от документи по отношение на изготвянето на препис от исковата молба и доказателствата към нея за изпращане на ответните страни. Така на практика няма да се осъществи електронно правосъдие и ефективен прием на документи по електронен път от териториалните поделения с минимален брой служители от съдебната администрация, тъй като може да се окаже, че дължимата от ищеца държавна такса е няколко пъти по-ниска от таксата, която той ще дължи за изпращане на преписи от същата искова молба на ответниците (особено ако обемът доказателства е значителен, или ответниците са повече на брой). Докладът не коментира нищо по тези съществени за гражданите и юридическите лица въпроси. Тези въпроси не са маловажни, защото при предлагане на модел за съдебна реформа преди всичко трябва да се изхожда от един основен приоритет – защита правата на гражданите и осигуряване на достъп до ефективно правосъдие.

1.3.5. Накрая остава неизяснен въпросът дали справки по делата в РС, ОС и АС ще могат да се извършват само по заявки и искания, подадени в РС. Докладът сочи единствено, че ще има процедура за такива заявки за справки и преписи от делата през съответния районен съд или териториално поделение, но не разяснява дали за страните ще остане възможност да извършват подобни справки и в съда, пред който се разглежда делото. Всичко това би довело до огромен преход на документи от РС към останалите съдилища, които ще се обработват двойно като време и човешки усилия - единия път при постъпването им в РС, и втория път при постъпването им в съда, за който са предназначени. Нещо повече, простото извършване на справка или получаване на препис от документ в дело в Апелативен съд, ще изисква безсмислена загуба на комуникация и време с РС, който няма делото при себе си и не знае какво точно иска страната от делото, няма представа дали делото се намира изобщо в съда, дали не е предадено на нещо лице и

т.н. Подобна опосредена комуникация, може да създаде повече работа на Районните съдилища, отколкото да намали тяхната натовареност.

1.3.6. Софийски адвокатски съвет възразява най-вече по отношение на предвидения непостоянен състав от съдии в Районните съдилища и даването на дежурства от съдиите в окръжен съд. Това предложение от Доклада за модел 4 ще създаде сред гражданите и юридическите лица усещане за липса на стабилитет в съдебната система и съдебните актове. Практиката ни като адвокати сочи, че промяната на съдебния състав в хода на делото води до внезапна отмяна на определения за допускане на доказателства или уважаване на други процесуални искания, необходимост от отлагане на делата за запознаване от новия съдебен състав, както и нарушаване на принципа на непосредственост, тъй като често съдията, решаващ делото не е участвал при изслушване на свидетелите, вещите лица и страните. Ето защо, намираме, че всяка реформа на съдебната карта и оптимизиране работата на съдилищата, трябва да се подчини на нуждата от гарантиране на добро правораздаване, като се сведе до минимум вероятността магистратите да бъдат размествани, командировани, изпращани на дежурства или променяни в хода на делото.

1.3.7. От предвижданията и предложенията на доклада заключаваме, че съдиите в СГС и СОС ще трябва да дават под някакъв график дежурства във всички районни съдилища в района, което ще доведе до нарушаване семейната среда на тези магистрати, ще създаде непрекъснат поток на магистратите и преливането им от съд в съд, а смяната на съдебни състави от образуване на делото до приключването му ще повлияе негативно на правната сигурност.

1.3.8. Също толкова притеснително е и предложението да съществува възможност да се удължава дежурството на дадени съдии, или да се изпращат и преразпределят още дежурни съдии, тъй като се създава едно усещане в обществото за непрекъснато преместване на съдии на подходящото място и в подходящото време според необходимостта. Този модел създава още повече възможности за злоупотреби и разпределяне на дела на конкретни дежурни съдии, в степен доста по-опасна от сега съществуващия и силно критикуван модел на командироването на съдии. В пътната карта за Модел 4, предоставена като част от материалите, изпратени на Висшия адвокатски съвет, е посочено буквално следното като предвиждане на модела в Цел 1, т.3: "Осигуряване на свободни щатни бройки в щатове на РС извън областните градове с цел командироване на районни съдии от съда в областния град или от друг районен съд в окръжния район, при необходимост по КОНКРЕТНО дело или за определен КРАТЪК период".

1.3.9. Според доклада, възможността да се създават териториални отделения към районните съдилища, предвидена в чл.30, ал.2, т.7 ГПК развива принципа за връзката на делото с териториалния район на съответния съд и чрез цитираната разпоредба законодателят е предоставил възможен път за облекчаване дейността на съдилищата, без да се влияе на достъпа до правосъдие. На практика обаче аргументите, изложени в доклада отново потвърждават впечатлението, че при създаване на т.нар. "териториални

отделения”, е възможна доста голяма мобилност на съдии и служители. Докладът предвижда, че когато териториалното отделение е кампанийно натоварено, то ще бъде подпомогнато със съдии и служители за бързо справяне с проблема и обратно - съдия или служител с месторабота в териториалното отделение винаги може да подпомогне работата в районния съд в областния град. Според авторите на доклада това, че съдиите и служителите от ТО ще са в щата на един съд - районният съд, позволява “пълна мобилност и на съдии, и на служители между районния съд и териториалното му отделение, без да се заплащат командировъчни разходи”.

1.3.10. Според актуализирания доклад за Модел 4 било възможно и в малки съдилища, преобразувани в териториални отделения, които имат необходимост от един съдия или по-малко от един, да няма физическо постоянно присъствие. При преобладаващия брой и вид дела, особено в малките районни съдилища, използването на видеоконферентни връзки, както за откритите съдебни заседания, така и за делата по дежурство, допустимо от процесуалните закони, се сочи като напълно реален и подходящ вариант. Предвижда се териториалното отделение не само да приема книжа по всички видове дела на районния съд и да предоставя информация и услуги, както досега, но и чрез него да е възможно подаването на книжа до всички инстанции в съответния апелативен район. Не е ясно как това ще се случи на практика обаче, при положение, че както посочихме и по-горе съдилищата все още нямат готовност да провеждат дистанционни заседания, а в териториалните подразделения се предвижда поддържането само на един деловодител, един секретар и един призовкар.

1.3.11. Конкретно относно съдилищата в района на СГС и ОС София, в пътната карта за Модел 4, Цел 2, т.1 от очакваните резултати, е посочено че за реорганизация на Софийски Районен съд и съдилищата от района на Окръжен съд София се предвижда промяна на съдебните райони, като се предприеме “ограничаване на съдебния район на СРС и разширяване на съдебните райони на районни съдилища в близост до София, които са със значително по-ниска натовареност”. Не става ясно от предложения модел кои територии в съдебния район на СРС ще се причислят към съдебните райони на другите районни съдилища към ОС София, и ще наложи ли това живущите в София страни и адвокати да предприемат множество пътувания до съседни районни съдилища, особено като се вземе предвид, че макар разстоянията до някои от тях да са от порядъка на до 50-60 км., движението в тези отсечки е доста претоварено и трафикът забавя съществено достигането до крайната точка.

ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ РАБОТАТА НА АДВОКАТИТЕ

Според актуализирания доклад за Модел 4, предлаганите мерки ще доведат до облекчаване работата на адвокатите, тъй като те щели да разполагат с възможността да подават книжа и извършват справки от мястото, в което са седалищата на канторите им за всички дела, по които са ангажирани в окръжния район и съответния апелативен съд. Сочи се също, че ако се възприеме модела страните да участват чрез видеоконферентна връзка, осъществявана от териториалното отделение и по делата на останалите инстанции в апелативния район, ще се разшири възможността им за работа.

Не можем да се съгласим с това становище, тъй като посочените резултати – възможност за дистанционно подаване на документи и извършване на справки по делата, както и участие чрез видеоконферентна връзка, би следвало да е възможно и в момента при наличие на ефективно електронно правосъдие – пълен достъп до електронните дела в цялост и техническа обезпеченост за провеждане на заседания с видеоконференция. Практиката обаче сочи, че такива условия към момента не са налице и съдилищата в Софийския съдебен район още дълго време няма да имат такава готовност.

Ето защо намираме за необходимо да се направи задълбочено обсъждане на предлаганите в Модел 4 промени по отделни съдебни райони – с участието на местните адвокатски колегии и местните общности, като се съобразят от Висшия съдебен съвет проблемите с функционирането на ЕПЕП и липсата на единен подход при съдилищата (и дори съдебните състави в един и същи съд) при приемане на инициращи и други документи, подписани с КЕП. Единствено адвокатурата би могла в най-голяма пълнота да представи всички гледни точки на участниците в процеса, гражданите и юридическите лица, както и процесуалните последици от предлаганата реформа.

2. Относно преструктурирането на окръжните съдилища (ОС):

По отношение на Окръжните съдилища моделът предвижда тяхната подсъдност да обхваща всички други граждански, наказателни и търговски дела, както и делата, разглеждани от ОС като втора инстанция при обжалване на съдебни актове на районните съдилища.

В първоначалния доклад за Модел 4 се предвижда съставът на ОС да включва част от сега работещите в ОС съдии и повишените в ранг районни съдии, като същите се специализират по материя. Отново е предложено необходимият брой съдии да се определя ежегодно в края на всяка текуща година на база анализ. Предлага се и намаляване на мандата на младшите съдии, който да се сведе до 6 месеца в НИП и 6 месеца като младши съдия в ОС.

В актуализирания доклад за Модел 4 при реализацията на модел 4 се предлага да бъде запазен броя на окръжните общи съдилища и да бъде увеличен броя на магистратите, работещи в тях, като се предвижда минималният щат за съд от това ниво да бъде не по-малко от 12 съдии.

При преглед на числеността на щатовете за магистрати, работещи в ОС се установява, че към края на 2020 г. общият им брой е бил 739, като от тях 629 щата са били заети, а незаетите щатове са попълнени с командировани съдии.

Следва да се обсъди възможността подобна промяна в подсъдността, да доведе до огромна натовареност на ОС и конкретно на Софийски Градски съд, в допълнение към това, че окръжните съдии ще трябва да работят по график и във всички районни съдилища от съответния район на ОС.

3. Относно предложението за реорганизация на апелативните съдилища (АС):

За Апелативните съдилища първоначалният доклад за модел 4 предвиждаше да бъдат основна въззивна инстанция при въззивното обжалване по дела, разглеждани от ОС (като има вероятност според модела да бъдат и въззивна инстанция за делата от РС), и поради това се предлагаше броят им да се увеличи от 5 на 10, като се съобрази че най-малко 3 окръжни съда трябва да имат Апелативен съд.

В актуализирания доклад за Модел 4 не се предвижда увеличаване на броя на апелативните съдилища, а единствено броя на магистратите, работещи в тях. Сочи се, че в апелативните съдилища понастоящем има разкрити 155 щата, като от тях са заети 113, а незаетите щатове са попълнени с командировани магистрати.

4. По отношение на правната рамка за съдебна реформа, според предложението Модел 4 се предвижда да се извърши преглед и да се предложат евентуални изменения в: Конституцията на РБ, Закона за съдебната власт, ГПК, НПК, СК, Устройствен правилник на МП и други актове.

Толкова съществена законодателна реформа в устройството и функционирането на съдебната власт и процесуалните закони, освен времеемка и разходоемка дейност по изработване на законопроектите и съгласуването им, ще доведе и до сериозни сътресения в установените процесуални традиции у нас и ще има за резултат изгубване на доверието в съдебната система.

5. Накрая, в предложението модел за съдебна реформа и оптимизиране на съдилищата, не са засегнати редица въпроси относно системата на Административните съдилища, тяхната натовареност и подсъдност, относно структурата на прокуратурата, на други длъжностни лица, чиято компетентност и район на действие са обвързани с районните съдилища (като нотариуси) или с окръжните съдилища (като частните съдебни изпълнители). Преди да се обсъди подобно мащабно решение за реорганизация на Районните съдилища, следва да се направи подробен анализ на всички функции и обвързаности на районния съд, като дейностите на центровете по медиация и спогодби към районния съд, дейностите по взаимодействие със съдебното изпълнение (частни и държавни съдебни изпълнители), районни прокуратури, разпределената компетентност в сферата на административния процес между районните съдилища и административните съдилища, и редица други въпроси, позволяващи всеобхватна съдебна реформа.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ:

Въз основа на извършения анализ на Актуализирания Доклад по Модел 4, Софийски адвокатски съвет има следните конкретни предложения и препоръки:

1) Да се преосмисли и намали броят на Районните съдилища, които ще загубят своята самостоятелност и постоянен съдийски щат, и ще се преобразуват в т.нар. Териториални отделения, поради значителната отдалеченост на населените места и малкият брой оставащи Районни съдилища в някои от съдебните райони (като например в съдебния район на ОС Бургас, в който остават 2 пълноценни районни съдилища, и в

съдебните райони на РС Кърджали и РС Смолян – където остава само по един единствен районен съд).

2) Да се конкретизират и обсъдят в рамките на широк обществен дебат териториите, с които ще се предложи намаляване на съдебния район на СРС за сметка на увеличаване районите на Районните съдилища към Окръжен съд София, като се съобрази създаването на необосновани затруднения в придвижването на гражданите, други страни и участници по делата и адвокатите до Районните съдилища в района на ОС София.

3) Да се осигури ефективно електронно правосъдие по отношение на съдилищата, чиято реорганизация се предвижда. Доколкото предложеният Модел 4 за оптимизация на съдебната карта основно разчита на това, че в предвидените Териториални отделения страните ще имат пълен достъп до правосъдие чрез извършване на справки и проверки по електронните дела, и ще имат възможност да участват в открити съдебни заседания без ненужно придвижване на големи разстояния посредством видеоконференция, според Софийския адвокатски съвет следва преди да се обсъжда изобщо реализацията на предвидените реорганизации, да е налице пълен достъп до електронно правосъдие – осигурен достъп на страните и техните адвокати до пълни електронни преписки по делата (включително сканирани документи по делата, списъци за призоваване, връчени съобщения и призовки на страните, актове на съда, съдебни протоколи, експертизи и др.), осигурена възможност на страните за електронно подаване на документи (включителни инициращи такива), осигурена възможност за провеждане на съдебни заседания чрез видеоконференция от Районните съдилища чрез специално оборудвано за целта помещение в районните съдилища и бъдещите териториални подделения, осигурена възможност за ползване на софтуер от всеки съдия и съдебен служител за проверка на подписани с електронен подпис документи и софтуер за електронна идентификация на участниците в процеса. Докато не са налице тези условия за ефективно електронно правосъдие, Модел 4 ще предвизвиква основателни опасения у гражданите, че те ще бъдат лишени от достъп до делата си и участието им в процеса ще бъде значително затруднено.

4) Да отпадне изцяло придвижването за непостоянен съдийски състав на Районните съдилища въз основа на график за дежурства от окръжни съдии, тъй като придвижването за непрекъснато изпращане на съдии “за конкретни дела или при необходимост” може да създаде опасения за неслучайно разпределение на съдебните дела. В случай, че все пак се възприеме това придвижване, то да се посочи изрично, че непостоянните съдийски състави ще разглеждат единствено и само административни дела в наказателната материя и заповедни производства в гражданско-правната материя.

5) Да се прецени дали промяната в правилата за родова подсъдност и прехвърлянето на всички граждански дела с цена на иска над 2000 лв., повечето вещни спорове, голяма част от делата по СК в Окръжен съд, както и на повечето от наказателните дела за престъпления от общ характер, няма да създаде изключителна претовареност на съдиите и съдебните сгради в Софийския съдебен район по отношение на СГС и ОС София.

6) Да се създаде работна група с участието на представители на адвокатурата и Висшите органи на адвокатурата, както и да се предизвика и започне широк обществен дебат наред с информиране на обществеността за предвижданията на Модел 4 за оптимизация на съдебната карта. Да се проведат и срещи по населени места с кметовете на населените места и областните управители за районите, в които се предвижда преобразуване на РС в териториални поделения.

За Софийски адвокатски съвет:

Stefan
Nikolaev
Marchev.....
Digitally signed by Stefan Nikolaev
Marchev
DN: cn=Stefan Nikolaev Marchev
gn=Stefan cn=SG
e=stefan.marchev@gigovandpartn
ers.com
Reason: I am the author of this
document
Location:
* Date: 2022.08.14 14:18:53.007 *

адв. Стефан Марчев,

Председател на Софийски адвокатски съвет

От: Софийска адвокатска колегия - Регистратура <register@sak-sas.bg>
Изпратено: 14 юни 2021 г. 16:32
До: ssk@vss.justice.bg
Як: "priemna@justice.government.bg > > priemna"@justice.government.bg
Относно: Становище по т. 1 от Дневния ред на насрочено за 15.06.2021 г. заседание на СК на ВСС и искане за участие
Прикачени файлове: Писмо-СК-ВСС-14.06.2021.pdf

Уважаеми дами и господа, членове на Съдийска колегия на ВСС,

Уважаеми господин Министър,

На насроченото за 15.06.2021 г. заседание на СК на ВСС като т. 1 от дневния ред е предвидено провеждането на обсъждане по повдигнати теми във връзка с Доклада по Модел 4, съгласно Решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 16/18.05.2021 г.

От името на Софийски адвокатски съвет Ви молим да бъде осигурена възможност на представител на Софийски адвокатски съвет да се включи дистанционно в работата на СК на ВСС при обсъждане на темите, свързани с доклада по Модел 4.

Същевременно Ви изпращаме и Становище по актуализирания доклад, в което се съдържат конкретни предложения, които се надяваме да вземете предвид при утрешното обсъждане.

С уважение,

--

Софийски адвокатски съвет

Web Site: <http://www.sak-sas.bg/>

Този имейл получавате от Софийска адвокатска колегия. Съдържанието му и прикачените файлове са предназначени само и единствено за получателя/ите му и съдържа поверителна информация. Ако вие не сте правилния получател, с това съобщение Ви уведомяваме, че всяко разпространяване или размножаване на този имейл е строго забранено. Ако сте получили този имейл вследствие на грешка, моля да ни уведомите незабавно и да унищожите съобщението.

Помислете за околната среда, преди да отпечатате този имейл.